

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2021 | Week 15

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4

8075 AC Elspeet

Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: ouderling J. Fijan

Zichtweg 3

8075 CN Elspeet

Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V. zondag 18 april 2021

09.30 uur ds. M. van Kooten (voorbereiding H.A.)

15.00 uur ds.M.van Kooten (Bediening Heilige Doop)

Collecten

1.Fonds christelijke doeleinden

2.Kerk

3.Instandhouding predikantsplaats (extra collecte)

Van harte aanbevolen

Vrijwillige hulpdienst

De vrijwillige hulpdienst is er voor iedereen in onze kerkelijke gemeente die tijdelijk hulp nodig heeft b.v. door ziekte bij ouderdom of om andere redenen. Heeft u vragen of wilt u gebruik maken van de vrijwillige hulpdienst neem dan contact op met Evelien v.d. Brink 492159 of Gretha van het Goor 491380

Bijbelavond

Op D.V. woensdagavond 19.30 zal er bijbelavond worden gehouden in de kerk met het oog op de bediening van het Heilig Avondmaal de zondag daarop. We willen overdenken Hebr.10:19 t/m 39. Iedereen hartelijk welkom.

Censura Morum

D.V. woensdagavond is er van 21.00 tot 21.30 uur Censura Morum in het Kerkerf.

Kerkradio Oranjehof Elspeet

- Maandagmorgen 10.30 -11.15 uur: "voorlezen" door mw. I. de Vogel.

- Woensdagmorgen 10.30-11.15 uur: "Christenreis John Bunyan" voorlezen en meditatie door dhr. C.A. van 't Noordende. Wilt u een vraag stellen, belt u dan 0577-723192 of mail naar noordende@filtnet.nl

De uitzending vindt plaats vanuit de Kerk aan de Vierhousterweg; te beluisteren via kanaal 58 op de kerkradio of via www.hhgelspeet.nl/preek-luisteren.

Heeft u vragen? Bel of mail dan naar Oranjehof tel 0577-492278/ info@oranjehof.org.

Taartenactie Alies voor de vluchteling D.V. 8 mei 2021

Een nieuwe actie voor Alies. Deze keer willen we een taartenactie houden.

De opbrengst komt ten goede aan het juridische werk van Alies Koetsier bij stichting Gave.

Op d.v. 9 mei is het moederdag dus.....

U kunt kiezen uit het volgende:

slagroomschnitte	5 à 6 pers.	€ 10,00
mokka schnitte	5 à 6 pers.	€ 10,00
aardbeibavaroisevlaai	10 à 12 pers.	€ 15,00

caramelvlaai 10 à 12 pers. € 15,00
advocaatvlaai 10 à 12 pers. € 15,00
U kunt bestellen tot uiterlijk vrijdag 30 april via de website: www.aliesvoordevluchteling.nl

En dan moederdagactie aanklikken.

U kunt uw bestelling ophalen op D.V. 8 mei tussen 9.30 en 10.30 uur aan de Weth. v.d. Zandeweg 33 te Elspeet.

Lukt het niet om via de website te bestellen dan mag u bellen naar 0577-492531

We hopen op veel bestellingen!

Met vriendelijke groeten,

Het achterbancomité

Bernard Jan Hendrik Taats (I)

Wanneer u voor de kansel staat ziet u op het linker-predikantenbord ergens onderaan de naam van B.J.H.Taats. Hij diende onze kerkelijke gemeente van 1842 tot 1845 toen deze nog helemaal ongedeeld was. Over deze voorganger wil ik u in drie artikelen wat nader informeren. Bernard Jan Hendrik Taats werd geboren op 6 januari 1819 in Nijmegen. Hij was een zoon van Jan Willem Taats –handelaar van beroep- en Geertruida Smits. Hij volgde de latijnse school in Nijmegen alwaar hij in 1835 een prijs verdiende wegens zijn kennis van de aardrijkskunde. Hoewel hij daarin blijkbaar liefhebberij had ging de vervolgstudie niet in die richting. Want in 1837 werd hij ingeschreven aan de theologische faculteit te Utrecht. Tot zijn studievrienden behoorde mede de bekende J.J.van Oosterzee –dichter van de prediking van het vallend herfstblad- alsmede zijn latere opvolger in Elspeet J.J.van Toorenenbergen die beiden later hoogleraar werden. De eerste gemeente die hij diende was onze gemeente Elspeet. Hij werd op 6 februari 1842 bevestigd door professor H.E.Vinke. Taats deed intrede met een preek over 1 Korinthe 3:7-9: Zo is dan noch hij die plant iets, noch hij die natmaakt, maar God Die den wasdom geeft.En die plant en die natmaakt, zijn één; maar een iegelijk zal zijn loon ontvangen naar zijn arbeid. Want wij zijn Gods medewerkers; Gods akkerwerk, Gods gebouw zijt gij.

Juist bij het aanvangen van zijn dienstwerk gonste en bruiste het in de hervormde kerk. Het viel samen met het adres van de zogenaamde ‘zeven Haagsche heren’ . Dat waren zeven invloedrijke en academisch gevormde Hagenaren die bij de synode protesteerden tegen de invloed van de nieuwe theologie die in Groningen werd gedoceerd op de studenten en daarmee op het kerkelijk leven. Het verzoeningswerk van Christus stond niet meer centraal maar de navol-

ging waarbij het meer op een sociaal evangelie ging lijken. De opvatting over de verzoening van de vorig jaar gestorven Herman Wiersinga in 1971 in een dissertatie aan de V.U. verdedigde en de Gereformeerde kerken destijds in beroering bracht is eigenlijk een voortvloeisel van deze Groninger school. Ondertekenaar van het adres van de zeven heren waren o.a. de jurist Groen van Prinsterer en de bekeerde Jood en medicus Abraham Capadose. Er kwamen op dit adres ook tegengeluiden. Zoals in het tijdschrift ‘Waarheid in liefde’ door de hervormde predikant A.Rutgers van der Loeff uit het Groningse Noordbroek. Hij was er door gegriefd. De Groninger Richting vond in hem een warm pleitbezorger. Hij was ook juist op sociaal vlak een ijverig man en voelde zich mede daarin aangevallen. Toen hij later dominee werd in Leiden en er behoorlijke deining was in de gemeente over deze vertegenwoordiger van de Groninger Richting hield hij een intrepreek met als tekst: ‘Vreest niet, zie ik verkondig u grote blijdschap.’ Deze Rutgers van der Loeff stelde dat de zeven heren onbevoegd waren om te oordelen over godgeleerde vraagstukken. Al waren ze thuis in de rechtskunde of geneeskunde, betreffende de theologie werden ze als een leek afgeschilderd. In plaats van een adres te schrijven hadden de ‘zeven Haagsche heren’ zijns inziens beter ‘gelijk als bescheiden gemeenteleden tegenover leraars voegt het oordeel op moeten schorten totdat eens iemand, hiertoe door godgeleerde bekwaamheid gerechtigd’ een oordeel gaf.

Al spoedig na zijn komst in Elspeet hield Taats over dezelfde materie een lezing voor de ring Harderwijk die op aandrang van zijn ringcollega’s werd gedrukt. Deze werd gedrukt onder de titel ‘Bijdrage tot verdediging van de leer der voldoening aan Gods gerechtigheid door het lijden en sterven van Christus’. In die op schrift gestelde rede uitte ook Taats zijn kritiek op de ‘Groninger school’ en het adres van Rutgers van der Loeff. Hij verweet deze predikant alsmede de Groninger Richting een geringschatting van het Oude Testament en het gezag der apostelen terwijl ze de persoon van Christus op de voorgrond stelden en niet Zijn Goddelijke opdracht. Ik citeer Taats: ‘Het strekt haar tot eer, wij ontkennen dit niet, dat zij de persoon van Christus op de voorgrond plaatst: of is niet in het christendom Christus de hoofdzaak? Maar wij betreuren het diep, dat de persoon en het werk van Christus door haar zo wordt verflauwd, en dat daardoor de hoofdwaarheden onzer kerk (en naar onze overtuiging geheel op de Bijbel gegrond) belijdt, wordt ontkend.’ Taats doelde

daarbij vooral op de noodzaak van het lijden en sterven van de Heere Jezus om in die weg te voldoen aan het Goddelijk recht. Dit had Rutgers van der Loeff zelfs een 'verouderd leerstuk' en 'absurde leerstelling' genoemd. Een leerstelling die pas door Anselmus (1033-1109) zou zijn ontwikkeld. Taats gaat er uitgebreid op in dat Anselmus dat leerstuk niet heeft ontworpen maar dogmatisch in kaart bracht wat al eerder in de vroege kerk werd beleden en -wat meer is- uit de Heilige Schrift is te herleiden.

De Groninger school leerde dat Mozes met de ontwikkeling van de offerdienst kind van zijn tijd was, evenals de apostelen dat waren. Taats schrijft: 'De Mozaïsche instellingen gelijk te stellen met de afgodische erediensten, de apostelen te verlagen tot 'knoeiërs' in de heiligste zaken (dit toch, en niet anders is het, wanneer men hen tegen hun overtuiging aan zich laat schikken in dingen van zulk een gewicht naar vooroordeel en dwaling) of wel (wanneer men de apostelen zelf deze bekrompen denkbeelden toeschrijft) hen met bloot menselijke schrijvers gelijk te achten, wat is het anders dan een ontkenning van de Goddelijke ingeving der Schrift, die evenwel door de Schrift zelf wordt geleerd...'

Taats verwijt de Groninger Richting vier zaken.

1. De geringschatting van het Oude Verbond en het apostolisch gezag;
2. De eenzijdige opvatting van Gods wezen, de miskenning van Gods straffende gerechtigheid.
3. De ontkenning van of de twijfel aan de waarachtige Godheid van Christus;
4. Het gebrek aan een diepere opvatting van de leer der zonde. Taats eindigde deze rede dan ook met de woorden: 'Zonder de kennis van de diepte der zonde geen overeenstemming met de leer der voldoening; zonder gevoel van de diepte der zonde geen hartelijk geloof in Christus als de Borg en Middelaar van het betere verbond, Die aan Gods gerechtigheid heeft voldaan. Hoe treffend waar zegt ergens Tholuck: 'De hellevaart der zelfkennis gaat voor de hemelvaart der Godskennis'.

De aanhangers van de Groninger school lieten dat schotschrift niet onbeantwoord en onder het pseudoniem Azonius schreef ds. H. Uden Marsman (1809-1877) destijds predikant te Kamperveen (!) in 1843 een geschrift daartegen getiteld: 'B.J.H. Taats' bijdrage tot verdediging van de leer der voldoening aan Gods gerechtigheid.' Daarin merkte Uden Marsman op dat op grond van de Heilige Schrift de belijdenisgeschriften zijns inziens voor herziening vatbaar waren. Het ging daarbij niet om meer verstaanbaar Nederlands maar om de inhoud. Hij slin-

gerde in dat geschrift allerlei verwijten naar Taats oren en zette hem neer als een man die graag hoofd van een Gereformeerde partij wilde worden en dat er een gereformeerde inquisitie in de maak was die professor Hofstede de Groot (de belangrijkste vertegenwoordiger van de Groninger school) aan de hamansgalg wilde ophangen. Tevens vergeleek hij de Dordtse leerregels met het concilie van Trenthe die ook zo gemakkelijk omgingen met een banvloek over andersdenkenden.

Een anoniem schrijven dat eveneens in 1843 verscheen en zich ook keert tegen Taats was getiteld: 'Brief aan Christophilus betreffende de bijdrage tot verdediging van de leer der voldoening aan Gods gerechtigheid door het lijden en sterven van Christus, vooral tegen het tijdschrift Waarheid in Liefde' Over laatstgenoemde geschrift recenseerde het blad 'Vaderlandsche letteroefeningen': 'Men moest niet zoo terstond vuur hebben gevat op zulke Bijdraagjes, als die van Taats. De man zou zich waarlijk gaan inbeelden een wezentlijk belangrijk stuk te hebben geschreven.'

Na deze pamfletten kwam Taats in 1844 opnieuw met een geschrift dat hij in de Elspeetse pastorie schreef met als titel: 'De leer der voldoening aan Gods gerechtigheid door het lijden en sterven van Christus'. Taats noemde het een 'toelichting en handhaving' van het eerder door hem geschreven boekwerkje. In het voorwoord schrijft hij vanwege gezondheidsredenen en drukke werkzaamheden in de gemeente wat laat te reageren. Toch vond hij het onderwerp te belangrijk en wilde daarom reactie geven. Taats maakt zijn lezers bekend dat de leer der voldoening aan Gods recht niet door hem werd geleerd als zou het hem van zijn jeugd aan zijn ingeprent en aangeleerd. Hij schrijft 'het werd mij toen geenszins geleerd, maar het onderzoek van Gods heilig Woord en een hart dat rust zocht onder het gevoel der zonden heeft mij er toe gebracht, om het hartelijk te geloven'. In zijn nieuwe geschrift geeft hij aan dat de Groninger school niet door de Schriften maar door het uit Duitsland overgewaaid rationalisme is beïnvloed. Ook dat de leer van de voldoening aan Gods recht niet alleen geleerd wordt in gereformeerde kringen maar evenzeer daar buiten. Hij noemde als voorbeeld August Tholuck (1799-1877). Deze was een pietistisch-lutherse theoloog maar sprak omtrent de verzoening eenduidig met de Heilige Schrift en de gereformeerde traditie. Ook verweert hij zich tegen het verwijt dat hem in tegenschriften voor de voeten was geworpen dat zijn gemeenteleden wel strijdlustig zouden zijn vanwege

zulke harde standpunten over Gods recht en verwerpers van allen die niet de naam van gereformeerd droegen. Taats schrijft: 'Gave God dat er alomme in ons vaderland zulk een zachtmoedige Evangelische geest heerschte, als bij velen in mijne gemeente; dat er alom een hoogstzeldzame eensgezindheid werd aangetroffen, als door God genade, daar algemeen wordt gevonden'. Kan dat in 2021 nog zo geschreven worden over onze gemeente? (Wordt vervolgd DV)

Bijbelse ambten en beroepen (XX)

In de Heilige Schrift wordt onder de beroepen ook melding gemaakt van een deurwaarder, in het Grieks een 'thuroros'. Dat heeft niets uit te staan met ons begrip deurwaarder. We zouden het eerder kunnen vergelijken met een receptioniste of portier. Het betreft de jonge vrouw die bij de ingang van het paleis van de hogepriester waar het sanhedrin vergaderde een oogje in het zeil hield. Johannes –die men voor de andere discipel houdt- was op een of andere wijze bekende van de hogepriester. Deze wist via een gesprekje met de deurwaarder ook Petrus binnen te loodsen (Joh.18:16). Deze vrouw stelde hem de vraag of hij een discipel was van 'deze Mens' waarop Petrus dit grondig ontkende. Later volgden nog twee ontkenningen waarbij hij met een vervloeking van zichzelf zei Jezus niet te kennen. Hij was niet bang voor Malchus maar wel voor de door-dringende blik van de deurwaarder. Petrus heeft zich door het antwoord aan deze vrouw er voor eeuwig buiten gezondigd. O, als toch de Borg en Middelaar niet voor hem gebeden en geleden had. Luther zegt zo treffend: Op Goede Vrijdag heet Christus Petrus die Hem verloochend heeft'. Dat wil zeggen dat Hij de vloek die Petrus zich had waardig gemaakt op Zich nam. Luther ging nog verder: 'Op Goede Vrijdag heet Christus ook Martinus (zo heette Luther immers) en Maria Magdalena. Maar op de Paasdag treedt Hij tevoorschijn en zegt: 'Hier zijn geen zonden meer'. Daar zijn Petrus, Maria Magdalena en Luther achter gekomen. U ook?

Het woord dat in Johannes 18:16 vertaald is met deurwaarder is in Johannes 10:3 vertaald als deurwachter vanwege een mannelijk lidwoord vooraf. Het gaat daar over iemand die de schapen in de kooi inlaat en er 's nacht over waakt. Bij die kooi moeten we niet denken aan onze overdekte schaapskooi maar een ommuurd terrein waar meerdere kudden 's nachts in bewaring werden gehouden tegen roofgedierte en dieven. De deurwachter was dan degene die een oogje in het zeil hield over de schapen terwijl de herders dan konden rusten om voor dag en dauw

er weer op uit te gaan met hun kudde. De herder klopte daarbij aan de poort van de kooi en de schapen stonden op om die herder te volgen. Die niet door de deur kwamen maar over de muur klommen waren dieven of moordenaars van de schapen. De deurwachter had de taak daar op toe te zien. Zoals in de kerk als het ware de tucht dient uitgeoefend te worden door de wachters op Sions muren om zoals de kanttekeningen dat uitdrukken te voorkomen dat men 'niet door onbehoorlijke middelen zich in de gemeente Gods zou indringen of een valse leer invoeren'.

De deurwachter wordt ook nog een keer genoemd in Markus 13:34. Het gaat dan om iemand die als portier of beveiliging werkzaam is bij een heer die op reis moest en zorg moest dragen dat er geen onbetrouwbaar persoon in huis zou komen. Hij moest waakzaam zijn en vooral niet slapen. De boodschap is helder. Mooier dan Matthew Henry kan ik het niet aan het papier toevertrouwen. Vandaar dat ik eindig met een citaat van deze bijbeluitlegger: 'Daarom is het voor al de discipelen van Christus de onafwijsbare plicht te waken, wakker te zijn en wakker te blijven (...) Wat Ik tot u twaalf discipelen zeg, dat zeg Ik tot al Mijn discipelen en volgelingen; wat Ik zeg tot u, die tot dit geslacht behoort, dat zeg Ik tot allen, die, in alle tijden, door uw woord in Mij geloven: Waakt, waakt, verwacht Mijn wederkomst, bereidt u opdat onbevlekt van Hem bevonden moogt worden in vrede'.

Bij de diensten

Komende zondag hoop ik tweemaal in uw midden voor te gaan. 's Morgens zal er voorbereiding zijn op de bediening van het Heilig Avondmaal en 's middags bediening van de Heilige Doop. Schenke de Heere gezegende diensten.

Ter overdenking

Er zijn drie soorten mensen op de wereld. Zij die God dienen omdat ze Hem gevonden hebben, zij die Hem niet gevonden hebben en daarom bezig zijn Hem te zoeken en zij die leven zonder Hem te zoeken of gevonden te hebben. De eerste soort is verstandig en gelukkig, de laatste dwaas en ongelukkig en die ertussen is ongelukkig en verstandig (Blaise Pascal 1623-1662).

de redactie